

Kränkning eller diskriminering i skolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2013/14:193 Riksrevisionens rapport om statens insatser för att motverka kränkande behandling i skolan. Skrivelsen innehåller regeringens kommentarer och åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Kränkt eller diskriminerad i skolan – är det någon skillnad? (RiR 2013:15).

Inga följdmotioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Utskottet anser att det är avgörande att elever skyddas mot såväl trakasserier som annan kränkande behandling och att den enskilda eleven ska kunna ta till vara sina rättigheter. Detta förutsätter en likvärdighet i regelverk och tillsyn. Utskottet välkomnar därför de utredningar som tillsatts vad gäller uppföljning av om elever som anmäler kränkande behandling eller trakasserier får likabehandling, om harmonisering av skollagen och diskrimineringslagen samt översyn av Skolinspektionens och Barn- och elevombudets respektive Diskrimineringsombudsmannens uppdrag.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Skrivelse 2013/14:193 Riksrevisionens rapport om statens insatser för att motverka kränkande behandling i skolan	6
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Skrivelsen	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Skrivelse 2013/14:193

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:193 till handlingarna.

Stockholm den 12 juni 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD), Michael Svensson (M), Adnan Dibrani (S), Björn Samuelson (M), Cecilia Dalman Eek (S) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen har granskat statens insatser för att motverka kränkande behandling i skolan. Riksdagen överlämnade Riksrevisionens granskningsrapport *Kränkta eller diskriminerade i skolan – är det någon skillnad?* (RiR 2013:15) till regeringen den 28 november 2013.

Diskrimineringsombudsmannen (DO), Statens skolverk, Statens skolinspektion och Arbetsmiljöverket har yttrat sig över granskningsrapporten (U2013/7015/SAM). Barn- och elevombudet (BEO) har kommit in med ett yttrande.

Regeringen överlämnade sin skrivelse till riksdagen den 13 mars 2014.

Bakgrund

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen och en del av riksdagens kontrollmakt. Från och med den 1 januari 2011 gäller följande ordning för hanteringen av Riksrevisionens effektivitetsgranskningar. Alla effektivitetsgranskningar som inte avser Riksdagsförvaltningen eller riksdagens övriga myndigheter ska lämnas till riksdagen som i sin tur lämnar dem vidare till regeringen. Regeringen ska därefter inom fyra månader lämna en skrivelse till riksdagen som redogör för vilka åtgärder man vidtagit eller ämnar vidta med anledning av en granskningsrapport. Inom Riksrevisionens effektivitetsrevision sker granskningen främst inom ramen för s.k. granskningsstrategier – en serie granskningar på samma tema. Strategierna omfattar områden eller teman där Riksrevisionen har identifierat väsentliga frågeställningar som revisionen belyser ur olika aspekter i ett antal granskningar. Den aktuella granskningen ingår i granskningsstrategin *Statens insatser på skolområdet*.

Riksrevisionen har granskat om statens tillsyn och stöd på ett effektivt sätt bidrar till en god och trygg arbetsmiljö i skolan där elever inte utsätts för kränkande behandling eller trakasserier. Med tillsyn avses dels enskilda anmälningsärenden, dels tillsyn av huvudmäns och skolors främjande och förebyggande arbete. Riksrevisionens granskning omfattar regeringen, DO, Skolverket, Skolinspektionen och BEO samt Arbetsmiljöverket. Riksrevisionens iakttagelser och slutsatser grundas på genomförda dokumentstudier och intervjuer med tjänstemän vid dessa myndigheter, Utbildningsdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet samt företrädare för Barnombudsmannen, Sveriges Kommuner och Landsting, Friskolornas riksförbund, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Elevkårer, Sveriges elevråd – SVEA, Sve-

riges Skolledarförbund samt antimobbningsorganisationen Friends. Dessutom har Riksrevisionen genomfört en enkätundersökning riktad till rektorer och en riktad till lärare samt gjort fallstudier på fyra olika skolor.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringens skrivelse 2013/14:193 Riksrevisionens rapport om statens insatser för att motverka kränkande behandling innehåller regeringens bedömningar av de iakttagelser som Riksrevisionen gjort i sin granskningsrapport *Kränkning eller diskriminering i skolan – är det någon skillnad?* (RiR 2013:15).

Regeringen instämmer i Riksrevisionens övergripande slutsats att statens system med tillsyn och stöd för att skolor och huvudmän ska motverka kränkande behandling och trakasserier skulle kunna fungera bättre i vissa avseenden. När det gäller Riksrevisionens rekommendation till regeringen om att följa upp och säkerställa att de elever som anmäler kränkande behandling respektive trakasserier får likabehandling anser regeringen att elevernas faktiska skydd bör vara likvärdigt. Riksrevisionen tar i sina rekommendationer upp vissa frågor om regelverket, förutsättningarna för berörda myndigheters tillsyn och samarbete samt myndigheternas olika mandat. Regeringen har beslutat att tillsätta flera utredningar och avser att överväga behovet att förändra det nuvarande regelverket och ansvarsfördelningen när utredningarna har lagt fram sina förslag.

Riksrevisionen anser vidare att DO och Skolinspektionen bör öka sin information till elever och föräldrar och att Skolinspektionen bör öka likvärdigheten i sina bedömningar. Myndigheterna bedömer att information riktad till huvudmännen är mer resurseffektivt och riktar därför främst insatser till dessa. Regeringen konstaterar att Skolinspektionen arbetar med att stärka likvärdigheten i sina bedömningar. När det gäller rekommendationen att ge Skolverket i uppdrag att rikta sina stödsatser till de huvudmän som har störst behov avser regeringen att överväga detta i framtida uppdrag.

Utskottets överväganden

Skrivelse 2013/14:193 Riksrevisionens rapport om statens insatser för att motverka kränkande behandling i skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:193 Riksrevisionens rapport om statens insatser för att motverka kränkande behandling i skolan till handlingarna.

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionens granskning visar att det system staten har byggt upp för att skolor och huvudmän ska arbeta främjande och förebyggande kan fungera bättre i vissa avseenden. Kravet på likabehandling av elever som anmäler att de har blivit utsatta för kränkande behandling eller trakasserier uppfylls inte i tillräcklig grad. På det sätt som diskrimineringslagen och skollagen är utformade finns det inte förutsättningar för likabehandling av elever. För elever som anmäler kränkande behandling enligt skollagen är sannolikheten större att få upprättelse än för elever som anmäler trakasserier enligt diskrimineringslagen.

Riksrevisionen ger regeringen bl.a. följande rekommendationer:

- Regeringen bör särskilt följa upp om elever som anmäler kränkande behandling eller trakasserier får likabehandling och att harmonisera skollagen och diskrimineringslagen.
- Regeringen bör se över Skolinspektionens och BEO:s respektive DO:s uppdrag i syfte att säkerställa att elever som anmäler kränkande behandling eller trakasserier får likabehandling.
- Regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att rikta stödinsatser till skolor och huvudmän som är i störst behov av dem.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen instämmer i Riksrevisionens övergripande slutsats att statens system med tillsyn och stöd för att skolor och huvudmän ska motverka kränkande behandling och trakasserier skulle kunna fungera bättre i vissa avseenden.

Regeringen anser att det som ytterst är avgörande är att elevernas faktiska skydd mot såväl trakasserier som annan kränkande behandling skapar goda förutsättningar för att elever inte ska utsättas för detta i skolan samt

för att den enskilda eleven ska kunna ta till vara sina rättigheter. Det bör gälla oavsett om den enskilde blir utsatt för diskriminering i form av trakasserier eller kränkande behandling som inte har koppling till diskrimineringsgrunderna. Detta förutsätter en likvärdighet i regelverk och tillsyn, men det avgörande är inte om bestämmelserna om förbud och åtgärder mot diskriminering och annan kränkande behandling återfinns i ett och samma regelverk eller att dessa regler utformas likadant. Regeringen anför i sin skrivelse att flera utredningar har tillsatts som behandlar de frågor som Riksrevisionen uppmärksammat. Det gäller uppföljning av om elever som anmäler kränkande behandling eller trakasserier får likabehandling, om harmonisering av skollagen och diskrimineringslagen samt översyn av Skolinspektionens och BEO:s respektive DO:s uppdrag.

Regeringen avser att avvakta förslagen från dessa utredningar för att därefter överväga om det finns behov av ytterligare åtgärder på området.

Regeringen delar Riksrevisionens uppfattning att det kan finnas vinster i att stödsatser riktas till huvudmän och skolor som har störst behov. Regeringen kommer därför att överväga detta i eventuella framtida uppdrag till Skolverket om kränkande behandling och diskriminering.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av att skolan är en trygg plats för alla elever. Ingen elev ska behöva utsättas eller känna oro för kränkande behandling eller trakasserier i skolan. En trygg skolmiljö och studiero är även centrala förutsättningar för utbildning av hög kvalitet och för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utskottet vill även påminna om de nya bestämmelser om anmälningsplikt för skolans personal som infördes i 2010 års skollag och som innebär att den som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta. Dessutom är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Utskottet har därför med intresse tagit del av Riksrevisionens granskning av om det är någon skillnad mellan att bli kränkt och att bli diskriminerad i skolan. Utskottet anser att det är avgörande att elever skyddas mot såväl trakasserier som annan kränkande behandling och att den enskilda eleven ska kunna ta till vara sina rättigheter. Detta förutsätter en likvärdighet i regelverk och tillsyn. Utskottet välkomnar därför de utredningar som tillsatts vad gäller uppföljning av om elever som anmäler kränkande behandling eller trakasserier får likabehandling, om harmonisering av skollagen och diskrimineringslagen samt översyn av Skolinspektionens och BEO:s respektive DO:s uppdrag.

Utskottet delar även regeringens uppfattning att det kan finnas vinster i att stödinsatser riktas till huvudmän och skolor som har störst behov och välkomnar därför även att regeringen avser att överväga detta i eventuella framtida uppdrag till Skolverket om kränkande behandling och diskriminering.

Med detta föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2013/14:193 Riksrevisionens rapport om statens insatser för att motverka kränkande behandling i skolan.